

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. Prikaz prostornog razvoja na području Općine u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije

Prostorno razvojnu strukturu Općine karakterizira:

1. Prostorni razmještaj naselja - nositelja razvitka, je povoljan i daje dobru osnovu za policentrični razvoj
2. Ruralni prostor i selo, posebno u rubnim i pograničnim područjima, obilježavaju višegodišnji depopulacijski procesi, ali i utjecaj urbanizacije koja donosi usitnjavanje posjeda, neprimjerenu izgradnju i velike promjene krajobraza
3. Gospodarstvo je najvećim dijelom vezano uz veća naselja, a prostorni preduvjeti uz uvažavanje ekoloških načela i primjenu suvremene tehnologije, nisu ograničavajući čimbenik za njegov razvoj
4. Prirodna i kulturno-povijesna baština Općine je vrlo vrijedna i raznolika. S obzirom na raspoložive vrijednosti i mogućnosti nije dovoljno iskorištena, a glede potreba zaštite dijelom se ocjenjuje ugroženom
5. Zaštita prostora i okoliša mora se prožimati s razvojnim određenjima, kako bi prostor Općine i nadalje zadržao osobine relativno očuvanog prirodnog i kultiviranog krajobraza. Područje rijeke Drave je najpoznatiji prirodni predio koji je potrebno naglašeno štititi
6. Zaštita nije samo u funkciji očuvanja zdravog okoliša već i u funkciji razvitka.

Uređenje prostora uvjetuje dominacija riječnog toka Drave koji određuje koridore infrastrukture, višenamjensko korištenje voda s kompleksnim uređenjem poljodjelskih površina. Bogatstvo šuma s potrebom revitalizacije ruralnog prostora usmjeruje na razvoj izletničkog, zdravstveno-rekreacijskog, tranzitnog i lovnog turizma.

3.2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

Prostornim planom uređenja Općine se na temelju spoznaja o prostoru i analize korištenja, zaposjednutosti i djelatnosti u prostoru, utvrđuje osnovna namjena prostora.

Osnovnom namjenom prostora određuju se i osiguravaju površine za daljnji razvoj naselja, djelatnosti i infrastrukturnih sustava, usuglašavajući potrebe raznih korisnika, uz nastojanje da se očuvaju prirodna i kulturno-povijesna obilježja i što manje naruši prirodna ravnoteža.

Pojedini dijelovi prostora s obzirom na svoje prirodne značajke predodređeni su za određenu namjenu (kvalitetno tlo - poljoprivreda, vodonosnik - vodoopskrba, vode - rekreacija i sl.). Osnovnu namjenu prostora određuje i formiranost postojećih struktura (naselja, infrastruktura, gospodarstvo).

Planom se evidentiraju, štite i čuvaju temeljna obilježja i vrijednosti prostora, a pretpostavke za nesmetan i uravnotežen razvitak u prostoru osiguravaju se namjenom površina za pojedine kategorije korištenja prostora.

Naselja

Na području Općine nalazi se 12 naselja.

Prema njihovim demografskim i razvojnim karakteristikama razvrstani su u slijedeće kategorije:

- naselja preko 500, a do 1.000 stanovnika (5 naselja). S obzirom na njihovu ulogu u sadašnjim i budućim demografskim i razvojnim procesima i razmještenosti u prostoru, tim je naseljima potrebno omogućiti daljnji razvitak
- naselja s manje od 500 stanovnika, a pogotovo naselja s manje od 200 stanovnika pretežito se nalaze u mozaiku poljoprivrednih površina. Već izgrađene i kultivirane površine potrebno je zadržati kao dio opće slike naselja ili predjela, ali u pravilu ne dozvoliti proširenje građevinskih područja te ograničiti namjenu (odrediti zone za izgradnju kuća za odmor i sl.).

Smatra se da postojeći potencijal građevinskih područja više nego zadovoljava buduće potrebe (niski postotak izgrađenosti) pa ih je potrebno kroz ovaj Plan objektivno valorizirati i racionalizirati, naročito za mala naselja koja gube stanovništvo. Pojedinačne objekte i manje grupe kuća izvan građevinskog područja moguće je samo obnavljati.

Unutar površina za razvoj naselja nalaze se zone za stanovanje, za društvene, centralne i javne funkcije, zone športa i rekreacije, industrijske zone, zone malog i srednjeg gospodarstva i poduzetništva i dr. i one se razrađuju planovima užeg područja.

Infrastrukturni sustavi

Infrastrukturni sustavi, a posebno prometni, veliki su korisnici prostora. Zbog toga je potrebno posvetiti veliku pozornost vođenju prometnih koridora tako da osiguraju dobro povezivanje, ali istodobno da što manje ugrožavaju vrijednosti prostora. Predlaže se osigurati takve koridore koji će maksimalno izbjeći zauzimanje poljoprivrednih i drugih vrijednih površina, kao i suvišno dijeljenje prostora.

Ostali infrastrukturni sustavi (vodoopskrba, plinoopskrba, odvodnja, elektroopskrba, telekomunikacije) razvijati će se na temelju zasebnih konceptijskih rješenja, poštujući plansku razradu organizacije, namjene i zaštite prostora.

Vodne površine i resursi

Planom namjene određeni su vodni resursi i vodne površine koje čine rezerve pitke vode, koje se mogu koristiti i na druge načine (ribnjačarstvo, rekreacija, navodnjavanje i dr.). Cijela dravska dolina vodonosnik je podzemne pitke vode, koji je posebno vrednovan kao potencijalna rezerva pitke vode druge razine, a u Općini se smatra najvrednijim i najvažnijim prirodnim resursom.

Radi maksimalne zaštite podzemne vode sve ostale namjene potrebno je koncipirati tako da način korištenja prostora ne ugrožava ovaj vodni resurs. To pretpostavlja koncipiranje i usmjeravanje poljoprivredne proizvodnje na način primjeren zaštiti vodonosnika i tla (ograničena i kontrolirana upotreba zaštitnih sredstava), sustavno rješavanje problema zbrinjavanja komunalnog otpada i odvodnje otpadnih voda.

Poljoprivredne površine

Namjena površina u poljoprivredne svrhe Planom je postavljena tako da se u osnovi definiraju dva tipa površina: poljoprivredne površine veće vrijednosti (pogodnosti) za poljoprivrednu proizvodnju i ostale poljoprivredne površine.

Prioritetna je njihova funkcija proizvodnja hrane, pri čemu treba voditi računa o ranije spomenutoj nužnosti zaštite vodonosnika. Prekategorizacija ostalih poljoprivrednih površina u viši razred moguća je nakon procjene opravdanosti i provedbe gospodarsko-ekološki opravdanih mjera (melioracije, odvodnjavanje, navodnjavanje, zaštita od poplava).

Posebnu brigu i skrb zahtjeva pogranično područje, gdje je zamjetan trend napuštanja posjeda i obrade zemljišta (staračka domaćinstva).

Šumska područja

Temeljno je načelo da se te postojeće šumske površine ne bi smjele smanjivati. Budući da je dobar dio iskrčen ili je izgubljen zbog izgradnje, šumske površine treba povećati i zaštititi (u smislu proglašavanja šuma s posebnom namjenom) . U slučaju nužnih intervencija u promjeni namjena potrebno je osigurati zamjenske površine.

Ostale namjene

Unutar prostora Općine definirane su ili rezervirane površine, koridori i lokacije za djelatnosti koje se obavljaju izvan naselja: za infrastrukturu, za energetske objekte, za eksploatacijska polja mineralnih sirovina, za značajnija područja turističke, ugostiteljske, sportske, rekreacijske ili zdravstvene namjene, za potrebe obrane, i za zbrinjavanje otpada.

Na osnovi namjene površina utvrđuju se lokacije za određene djelatnosti i određuju prioritete. Prilikom lociranja u prostoru obvezno je voditi računa o osnovnoj namjeni prostora i sve djelatnosti i zahvate koncipirati i razvijati tako da se ne dovede u pitanje temeljna namjena, vrijednost i značenje prostora. Lokacija se određuje prema kriterijima zaštite, očuvanju i unapređenju temeljne namjene, utjecaju na razvoj naselja, zaštiti okoliša i očuvanju prirodnih i kulturnih vrijednosti i specifičnostima lokalnih uvjeta. Time se poštuje objektivna i prihvatljiva mogućnost prostora za razvoj, kojom se zadržavaju temeljna prostorna ravnoteža i osobitosti prostora općine.

Korištenje i zaštita prostora je u planskom procesu razrađena i prikazana na četiri osnovna kartografska prikaza i to:

- kartografski prikaz **1. Korištenje i namjena površina**
- kartografski prikaz **2. Infrastrukturni sustavi**
- kartografski prikaz **3. Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora**
- kartografski prikaz **4. Građevinska područja naselja**

3.2.1. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina (naselja i izgrađene strukture van naselja: poljoprivredne, šumske, vodne te površine posebne namjene i ostale površine)

Zbirna tablica 3.a

Red. broj	Naziv županije/općine/grada OPĆINA LUKAČ	Oznaka	Ukupno ha	% od površine Općine	stan/ha	ha/stan
1.0.	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA					
1.1.	Građevinska područja ukupno Izgrađeni dio GP	GP	460 324	5,52% 3,89%	9,30 13,20	
1.2.	Izgrađene strukture van građevinskog područja	I S M F G	11 1 1 6 3	0,13%	388,72	
1.3.	Poljoprivredne površine ukupno - vrijedno obradivo tlo - obradivo tlo - ostala obradiva tla	P P1 P2 P3	7117 6243 874 56	85,42% 74,93 % 12,28 % 0,67 %		1,664 1,460 0,204 0,013
1.4.	Šumske površine ukupno - gospodarske - zaštitne - posebne namjene	Š Š1 Š2 Š3	386 352 34 0	4,63 % 4,22 % 0,41 % 0%		0,090 0,082 0,001 0
1.5.	Ostale poljoprivredne i šumske površine ukupno	PŠ	0	0%		0
1.6.	Vodne površine ukupno	V	334	4,01%		0,078
1.7.	Ostale površine ukupno		24	0,29%		0,006
	Općina ukupno		8332	100,00%	0,51	1,95

Oznake (prema kartografskom prikazu):

- GP - građevinska područja naselja
- I - izgrađene strukture van građevinskog područja
- S - zatečena izgradnja-stambena namjena
- M - zatečena izgradnja-mješovita namjena
- F - zatečena izgradnja-gospodarska namjena-farme
- G - groblja
- P - poljoprivredno tlo
- P1 - osobito vrijedno obradivo tlo
- P2 - vrijedno obradivo tlo
- P3 - ostala obradiva tla
- Š - šuma
- Š1 - gospodarske namjene
- Š2 - zaštitna šuma
- Š3 - šuma posebne namjene
- PŠ - ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište
- V - vodne površine

3.2.2. Iskaz površina za posebno vrijedna i/ili osjetljiva područja i cjeline (prirodni resursi, krajobraz, prirodne vrijednosti i kulturno-povijesne cjeline)

Zbirna tablica 3.b

Red. broj	Naziv županije/općine/grada OPĆINA LUKAČ	Oznaka	Ukupno ha	% od površine Općine	ha/stan
2.0.	ZAŠTIĆENE CJELINE				
2.1.	Zaštićena prirodna baština ukupno -ostali zaštićeni dijelovi prirode	ZK*	940	11,28	0,22
2.2.	Zaštićena graditeljska baština ukupno -arheološka područja -povijesne graditeljske cjeline		- -	- -	- -
	Općina ukupno		940	11,28	0,22
3.0.	KORIŠTENJE RESURSA				
3.1.	More i morska obala obalno područje otočno		ha, km ha, km	-	-
3.2.	Energija proizvodnja potrošnja		MW MWh		
3.3.	Voda vodozahvat potrošnja		u 1000 m ³ u 1000 m ³		
3.4.	Mineralne sirovine		jed.mjere za sirovinu		
	Općina ukupno		-	-	-

Oznake (prema kartografskom prikazu):

ZK - zaštićeni krajolik

* - planirano

3.3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti

Razvitak gospodarstva na određenom području uvjetovan je razvojnim mogućnostima toga područja i razvojnim ciljevima koji se žele postići. Pri tome se misli na prirodni i izgrađeni potencijal koji predstavlja osnovu za daljnji razvitak.

Gospodarstvo

Izgrađeni gospodarski kapaciteti, uz izgrađenu komunalnu infrastrukturu, predstavljaju značajan potencijal za daljnji gospodarski razvitak na ovom području.

Neke gospodarske grane su neposrednije vezane na iskorištenje prirodnih resursa.

Energetika

Dosadašnja istraživanja nafte i zemnog plina potvrdila su pretpostavke da je na ovom području moguće očekivati i ekonomično iskorištavanje zemnog plina.

Na području općine Lukač treba istražiti postojanje izvora termalne vode. Povoljni rezultati istraživanja na bušotini kod Terezinog Polja ukazala su na mogućnost da se dio razvoja može zasnivati na tom resursu.

Proizvodnja i prerada nemetalnih mineralnih sirovina

Na području općine Lukač eksploatira se šljunak i pijesak.

Mineralne sirovine treba prvenstveno inventarizirati po količinama, kvaliteti i namjeni, a zatim provesti valorizaciju resursa.

Poljoprivreda

Razvoj poljoprivrede na području općine Lukač u cjelini ima povoljne uvjete, ali je nužno uvažavati i neka ograničenja koja su uvjetovana usitnjenošću posjeda i zaštitom vodonosnika podzemne pitke vode. Polazeći od sadašnjeg stupnja razvijenosti i organiziranosti poljoprivredne proizvodnje na ovom području može se očekivati:

- a) poduzimanje mjera za proširenje oraničnih površina, zaustavljanje usitnjavanja posjeda, nastavak provođenja komasacije i drugih organizacijskih oblika (zakup, arondacija, otkup i drugo),
- b) osposobljavanje obradivih površina za ostvarivanje visokih prinosa putem hidromeliorativnih zahvata, drenaža, komasacija, odvodnjavanja i navodnjavanja, intenziviranje proizvodnje i ostvarivanje visokih prinosa korištenjem biotehnologije.

Šumarstvo i lovstvo

Radi ambijentalnih uvjeta koje stvaraju i radi bogate faune koja se u njima razvija, šume predstavljaju daleko značajniji resurs.

Razvoj lovstva ima povoljne uvjete, jer postoje kvalitetna prirodna staništa za uzgoj visoke i niske divljači. Na ovom području postoji tradicionalan lovni turizam, s naglašenim prisustvom lovaca iz inozemstva, što treba iskoristiti kroz gospodarsko-financijske efekte.

U sastavu lovišta postoji fazanerija, koja nije u funkciji, ali je predviđena za intezivni uzgoj fazanske divljači, ako za takav vid lovnog gospodarenja bude interesa. Ako lovozakupnik nije zainteresiran za veći uzgoj fazana, može dio lovišta dati u podzakup zajedno sa fazanerijom. U tom slučaju uz fazaneriju može se izdvojiti dio lovišta veličine 1 170 ha, na čijoj bi se površini realizirali uzgojeni fazani.

Obrtništvo i malo poduzetništvo

Razvojem obrtništva i poduzetništva konstituirao se sistem djelatnosti koji često nosi naziv "mala privreda". Na području općine Lukač ima značajnog prostora za razvoj obrtništva i poduzetništva što će omogućiti brži gospodarski razvoj i veći broj zaposlenih.

Turizam i ugostiteljstvo

Razvitak turističko-ugostiteljskih sadržaja na području općine Lukač, nije do danas pratio gospodarsku razvijenost, niti se u dovoljnoj mjeri temeljio na bogatoj prirodnoj i graditeljskoj baštini kao potencijalnoj mogućnosti za razvitak.

Gledano u prostornom smislu, područje uz rijeku Dravu pruža velike mogućnosti za razvitak turizma (lovnog, ribolovnog, rekreacijskog, izletničkog i ekološkog) zbog gotovo netaknute prirode i bogatstva biljnog i životinjskog svijeta.

Razvoj turizma potrebno je usmjeriti na realizaciju posebnih, međusobno povezanih cjelina:

- program reorganizacije i dopune postojeće ponude
- program razvoja tranzitnog turizma
- program razvoja lovnog turizma
- program razvoja turizma na seljačkim gospodarstvima
- program razvoja izletničkog turizma i eko turizma
- program razvoja ugostiteljstva

Društvene djelatnosti

-predškolski odgoj:

U **predškolskom odgoju** treba računati s povećanjem obuhvata djece, što je povezano sa osposobljavanjem novih kapaciteta bilo izgradnjom, bilo adaptacijom i prenamjenom postojećih prostora.

-osnovno obrazovanje:

U **osnovnom obrazovanju** razvoj djelatnosti treba nastaviti i permanentno unapređivati uspostavom optimalne mreže osnovnih škola (uz suglasnost nadležnog Ministarstva), definirati broj razrednih odjela i razinu pedagoškog standarda. Stimulirati izvanškolske aktivnosti, vodeći računa o osiguranju kvalitetnih radnih uvjeta kroz uređenje i održavanje, ali i suvremeno opremanje školskih objekata.

-srednje obrazovanje:

U djelatnosti **srednjeg obrazovanja** očekuje se da će se daljnji razvoj ovog stupnja obrazovanja temeljiti na utvrđivanju plana mreže srednjih škola ovisno o razvoju gospodarstva i industrije. Za sada nije predviđeno, obzirom na relativnu blizinu središta županije.

-kultura:

U djelatnosti kulture potrebno je računati s velikim brojem aktivnosti podjednako značajnih za različita interesna područja. U prostorno-planskoj razradi posebno značenje pripada kulturno-povijesnoj baštini.

-zdravstvo:

Potrebni prostorni uvjeti za funkcioniranje zdravstva postoje. U narednom razdoblju bit će nužno osigurati uvjete za kvalitetno uređenje i održavanje objekata u funkciji zdravstva i njihovo suvremeno opremanje, radi unapređenja kvalitete pružanja zdravstvene usluge.

-šport:

Nadograđivati sustav športskih objekata s ciljem uključivanja što većeg broja korisnika (posebno mlađeg uzrasta) uz istovremeni jači razvitak i stimuliranje vrhunskog športa za što po brojnosti i nadarenosti ovo područje ima sve pretpostavke.

3.4. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora

3.4.1. Uvjeti za racionalno korištenje i zaštitu prostora i okoliša

Štete koje su jedanput nanese u okolišu postaju teško obnovljive, a često takve štete imaju i nepovratne učinke (bespravna gradnja na eksponiranim i osobito vrijednim dijelovima okoliša, bespravna eksploatacija sirovina, neplanska sječa šuma).

Za nove namjene prostora, moraju se prvenstveno osigurati uvjeti za razvoj unutar već definiranog, a još neiskorištenog građevinskog zemljišta.

Sukladno postavljenim planskim ciljevima i smjernicama treba poduzeti slijedeće:

- zaštititi i unaprijediti kvalitetu voda i vodonosnika
- spriječiti neopravdano zauzimanje novih površina za širenje građevinskih područja
- omogućiti širenje građevinskih područja, samo ako to zahtjevaju jasno prepoznatljivi demografski ili gospodarski razlozi

- zaustaviti neracionalno korištenje prostora (zrakasto širenje naselja duž prometnica i spajanje naselja, usitnjavanje posjeda, nekontrolirana gradnja, neprimjerena eksploatacija resursa i sl.)
- spriječiti izgradnju na osobito vrijednim i eksponiranim dijelovima krajobraza (nekontrolirano širenje zona vikend naselja)
- onemogućiti gradnju u potencijalno poplavnom području, radi zaštite ljudi i imovine
- racionalno koristiti i upravljati zaštićenim dijelovima prirode
- revitalizirati kulturno-povijesne cjeline i objekte

Posebne uvjete korištenja prostora moguće je definirati i kroz izradu prostornih planova područja posebnih obilježja.

Posebno vrijedne prostore moguće je, ne samo zaštititi, već izradom prostorno-planske dokumentacije unaprijediti i usmjeriti njihov razvoj (zaštita ruralnog područja, razvoj seoskog turizma).

Planiranje zaštite prostora je ključni čimbenik u preventivi zaštite okoliša. Zaštita okoliša podrazumijeva racionalno korištenje resursa i poticanje razvojnih djelatnosti za koje određeni prostor po prirodnom bogatstvu daje najpovoljnije uvjete (športsko-rekreacijski sadržaji, turizam, škole u prirodi, eksploatacija mineralnih sirovina itd.).

3.4.2. Zaštićena prirodna baština

Prema PPŽ predviđena je izrada Prostornog plana područja posebnih obilježja za rijeku Dravu. Do donošenja ovog plana nije dozvoljeno planiranje novih namjena prostora na ovom području, osim u svrhu rekreacije.

Prema Upravi za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel Požega, potez uz rijeku Dravu od točke C17 do točke C29 kod Velikog Polja evidentiran je kao kultivirani krajolik. Na tom području potrebno je očuvati prirodna obilježja, što znači izbjegavati bilo kakvu gradnju, osobito gradnju kuća za odmor (vikendica) i treba sačuvati autohtonu vegetaciju i ambijent, bez dodatnih melioracijskih zahvata..

3.4.3. Zaštićena graditeljska baština

Stanje graditeljske baštine prati Konzervatorski odjel u Požegi, koji vodi i registar ove baštine. Revitalizaciju i održavanje zaštićenih objekata treba provoditi sukladno mjerama i uputama ovog odjela, kako se ne bi narušilo ruralno obilježje ovog područja.

Za sve zahvate na graditeljskoj baštini potrebno je ishoditi zakonom propisane suglasnosti: posebne uvjete u postupku ishoda lokacijske dozvole i prethodno odobrenje u postupku izdavanja građevinske dozvole, odnosno za sve zahvate na zaštićenim kulturnim dobrima. Nadzor u svim fazama radova provodi nadležni Konzervatorski odjel.

Uz župnu crkvu sv. Luke u Lukaču, Dvorac u Kapela Dvoru, je najvrijedniji spomenik na području Općine. Dvorac je potrebno zaštititi od daljnjeg propadanja, a nakon izrade projektne dokumentacije i potrebnih istraživanja, napraviti temeljitu sanaciju i obnovu. U toj obnovi svakako je potrebno sačuvati ostatke nekadašnje ograde oko Dvorca. Potrebno je osigurati pristup sa ceste, urediti perivoj i ostatak kompleksa na temelju odgovarajuće studije. Neophodno mu je pronaći adekvatnu namjenu i zainteresiranog vlasnika, odnosno ulagača, koji će biti spreman uložiti sredstva u njegovu obnovu i staviti ga u funkciju.

Svaka nova gradnja u okviru kontakt zona, trebala bi polaziti od pretpostavke stvaranja harmonične cjeline i u pogledu dimenzioniranja volumena građevine i u izboru materijala. Neprihvatljivi su volumeni nove gradnje, koji bi onemogućili vizuru na crkve i kapele, a svojom funkcijom, položajem i materijalom završne obrade i koloritom unijeli nesklad i tako stvorili prostorni i oblikovni konflikt.

3.5. Razvoj infrastrukturnih sustava

3.5.1. Prometni infrastrukturni sustav (ceste, željeznice, zračne i riječne luke, javne telekomunikacije, produktovodi)

Bez kvalitetnih prometnih veza nije realno očekivati demografski, gospodarski, turistički i svaki drugi napredak. Prijedlog planiranog prometnog sustava temelji se na Prostornom planu Virovitičko-podravске županije.

Cestovni promet

Na prostoru općine Lukač, zadržava se dominacija cestovnog prometa u odnosu na ostale vidove prometa. Primarna aktivnost na području cestovnog prometa treba biti kvalitetno održavanje postojećih cesta, uz rješavanje kritičnih dionica na kojima je smanjena propusna moć ceste ili je ugrožena sigurnost sudionika u prometu.

Najznačajniji cestovni pravac unutar Općine je državna cesta D-5.

Ceste lokalne mreže potrebno je rekonstruirati i modernizirati.

U koridorima državnih i županijskih cesta, koji prolaze kroz naselja, potrebno je izgraditi pješačke staze, najmanje s jedne strane kolnika. Pješačke staze treba graditi u pravilu odvojene od kolnika. U koridorima navedenih cesta, poželjno je izgraditi biciklističke staze.

Sva naselja uz koridor državnih i županijskih cesta trebala bi imati najmanje 1 par autobusnih stajališta.

Posebnu pozornost treba posvetiti prometu u mirovanju (uređenje parkirališta, broj parkirališnih mjesta i sl.).

Željeznički promet

Planom je predloženo i ispitivanje mogućnosti uspostavljanja novog željezničkog pravca: u koridoru nekadašnje pruge Virovitica-Barcs koja danas egzistira samo do Tvornice šećera u Virovitici, predloženo je da se ispita mogućnost izgradnje željezničkog kolosijeka koji bi prvenstveno povezao pristanište na rijeci Dravi, a njegov nastavak prema Barcsu zavisi prvenstveno o interesima dviju susjednih država.

Riječni promet

Na području općine Lukač planirano je pristanište Terezino Polje.

Zračni promet

Na području Općine postoji uzletište Karajkovića kod Gornjeg Bazja, koje ispunjava prostorne i prirodne preduvjete za sportsku zračnu luku s travnatom uzletno-sletnom stazom i eventualnom mogućnošću prihvata manjih putničkih zrakoplova.

Integralni transport

Područje općine Lukač pruža mogućnosti razvoja integralnog transporta.

Hrvatska pošta

HP bi u potpunosti ostala i dalje javno državno poduzeće. Modernizacija pošta će se očitovati u uvođenju terminala u sve poštanske jedinice, adaptaciji i modernizaciji poštanskih objekata, modernizaciji davanja postojećih korisničkih usluga i davanju novih kao što su:

- poslovna prepiska - odnosi se na plaćeni odgovor za povratak na adresu pošiljaoca,
- elektronička pošta - odnosi se na dostavu poruka vjernih originalu putem telekomunikacijskih sredstava i fizičkom obliku prijenosa do krajnjeg korisnika i
- birofaks - korisnici mogu primateljima faksimilom slati telefaksne poruke (brzojave).

Telekomunikacije

Razvitak telekomunikacija će biti usmjeren na:

- povećanje kapaciteta telefonske mreže
- digitalizaciju prijenosnih sustava
- povećanje pouzdanosti i otpornosti magistralnih mreža
- dinamičniji razvitak novih usluga

Telefonska mreža

Naročitu pozornost treba posvetiti povezivanju svjetlovodnih kabela u petlje, kako bi spojni putovi bili imuni od oštećenja.

Javnu telefonsku mrežu treba izgrađivati po principu: podzemno do svakog pretplatnika, dvije parice za svako domaćinstvo u većim naseljima, a minimalno tri parice na dva domaćinstva u manjim naseljima koja imaju tendenciju opadanja broja stanovnika.

Za manje privredne i upravne objekte treba dovesti dvostruko više parica od trenutne potrebe, a za objekte koji trebaju više od 30 linija pripremiti digitalni priključak svjetlovodnim kablom ili digitalnim PC-om po kablom, jer je cilj osigurati digitalni prijenos za pružanje različitih usluga (prijenos podataka, videotelefoniya, videokonferenciya i sl.).

Za ostale usluge, a to su: telefaks, videotelefon, videokonferenciya, koristit će i dalje telekomunikacijske mreže. Njihov razvojni put u budućnosti biti će njihova masovna i svakodnevna uporaba. U komercijalni rad puštena je digitalna mreža s integriranim uslugama (ISDN), koja će u budućnosti pružiti svojim korisnicima spoj telekomunikaciya i informatike i veliki broj multimedijjskih usluga.

Mobilna mreža

U slijedećem planskom razdoblju u mreži pod komercijalnim nazivom MOBITELE 099 predviđa se povećanje broja fiksnih baznih postaja, kako bi se osigurala bolja čujnost. Mreža ostaje na nacionalnoj razini Republike Hrvatske. Mobilnoj mreži pod nazivom CRONET 098, planira se veći broj fiksnih baznih stanica, koje će biti smještene uz glavne prometnice, u blizini izdvojenih pretplatničkih stupnjeva (UPS) ili će se postavljati zasebno s pratećim mini-kontejnerom.

HT mobilne komunikaciye d.o.o. izrađuju i upravljaju telekomunikacijskom mrežom u NMT sustavu i u sustavu globalne pokretne mreže – GSM. U razvoju postojećih javnih sustava pokretnih komunikaciya planira se daljnje poboljšanje pokrivanja, povećanje kapaciteta mreža prema planiranom povećanju broja korisnika i uvođenje novih usluga. Planira se uvođenje novih mreža i sustava pokretnih komunikaciya sljedeće generaciye (UMTS i sustavi sljedećih generaciya). Osim HT mreže očekuje se i razvoj privatnih mreža npr. VIPnet.

Podatkovne mreže

Javna mreža za prijenos podataka - CROAPAK je mreža budućnosti koja se temelji na kvalitetnim spojnima putovima između korisnika i komutacijskog čvorišta. U tu svrhu je potrebno naročitu pozornost posvetiti kvalitetnom spojnom putu između mjesne centrale i korisnika. Taj ostvareni prijenosni put treba biti realiziran svjetlovodnim kablom ili digitalnim uređajem po kvalitetnim kablskim paricama.

3.5.2. Energetski sustav

Prema dosadašnjoj energetskoj potrošnji na području općine Lukač, ne planira se izgradnja i dogradnja distribucijske mreže, osim u slučaju gospodarskog razvoja, što će biti realizirano priključivanjem trafostanica.

Planirani zračni 35 kV dalekovod koji povezuje Viroviticu, Barcs i Szigetvar, prolazio bi preko općine Lukač.

Planirani zračni dalekovod ima svoj zaštitni koridor, koji iznosi 30 m. Važećim propisima definirani su uvjeti pod kojima i drugi korisnici prostora mogu koristiti prostor zaštitnog koridora dalekovoda uz suglasnost HEP-a.

Na temelju studije opskrbe plinom Virovitičko-podravske županije - «Coning» Varaždin, izrađena je izvedbena tehnička dokumentaciya razvodne plinske mreže za sva naselja u Općini.

Postoji veliki interes stanovništva za priključenje na ovaj ekonomski i ekološki prihvatljiv energent, tako da se očekuje izgradnja mreže u skoro vrijeme.

Planirani sustav za opskrbu zemnim plinom pokrivat će potrebe široke potrošnje (kućanstva), opće potrošnje (prateći i javni objekti) i gospodarstva.

Za otvaranje novih kao i pri napuštanju postojećih naftnih i plinskih polja nužna je izrada Studije o utjecaju na okoliš.

Izgradnja infrastrukture za prijenos i distribuciju energije postavlja određene zahtjeve i potrebe za prostorom. Zadovoljenje tih potreba danas treba sagledavati kroz zaštitu i sprečavanje obezvređivanja prostora neracionalnim i neusuglašenim iskorištavanjem. Nužno je dosljedno primjenjivati integralni pristup planiranju i razvoju svih infrastrukturnih sustava i nastojati objedinjavati koridore s ciljem da se očuvaju vrijednosti prostora. Potrebno je uvažiti spoznaje da često puta jeftinija izgradnja infrastrukturnih koridora nanosi dugoročne indirektno štete koje mogu nadmašiti troškove izgradnje.

3.5.3. Vodnogospodarski sustav (vodoopskrba, odvodnja, uređenje vodotoka i voda, melioracijska odvodnja)

Općina Lukač pripada vodnom području sliva Drave i Dunava. Unutar ovog vodnog područja je slivno područje «Županijski kanal».

3.5.3.1. Vodoopskrba

Budući da se općina Lukač snabdijeva vodom sa izvorišta «Bikana» u Virovitici, neposredni nadzor nad propisanim mjerama zaštite i dodatnim mjerama kontrole izvorišta obavlja tvrtka «Virkom» Virovitica.

Rješavanje zaštite crpilišta regulirano je «Pravilnikom o zaštitnim mjerama i uvjetima za određivanje zona sanitarne zaštite izvorišta vode za piće».

Tvrtka «Virkom» Virovitica planira otvaranje novog izvorišta sjeverozapadno od naselja Korija s procjenama rezervi vode do max. 150-180 l/s.

Promatrano crpilište je jedno od brojnih za koje je vodozaštitna područja moguće prilagoditi stvarnim hidrogeološkim uvjetima i crpnim količinama, s tim da se ostvari zamišljena funkcija zaštitnih zona u skladu sa stupnjem istraženosti vodonosnika.

3.5.3.2. Uređenje režima voda i zaštita od bujica i erozija

a) Obrana od poplava

Prostor općine Lukač nije direktno ugrožen poplavnim vodama Drave i njenih pritoka.

Jedino za područje kod naselja Turanovac uz državnu cestu D-5, u fazi je izrada projektne dokumentacije za obrambeni nasip dužine 4 km koji bi pružio zaštitu od eventualnih poplava rijeke Odenice.

Tablica 38.

UREĐENJE VODOTOKA I SUSTAV OBRANE OD POPLAVA									
Sliv	Vodotok	Duljina (km)		Duljina nasipa (km)	Duljina regulir. korita (km)	Oderet. i obodni kanali (km)	Retencije i akumulac. dio prostora za obr. od popl. (m ³)	Veličina obranjen. područja (km ²)	Veličina potenc. ugrož. pod. (km ²)
		od-do	ukupno						
DUNAV	DRAVA	147+500-161+000	13,500	15,710				74,70	5,90
DRAVA	OĐENICA	0+000-7+259 8+197-8+756	7,818	1,500	3,483			5,24	0,38
DRAVA	ŽUPANIJSKI KANAL	23+570-34+385	10,815		10,815			48,88	
ŽUPANIJSKI KANAL	BRANA	0+000-0+818 3+213-7+222	4,827		4,827			10,31	

Izvor podataka: "Hrvatske vode" Zagreb, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Drave i Dunava, Osijek Vodnogospodarska ispostava Županijski kanal

b) Bujice i erozija tla

Područje općine Lukač nije direktno ugroženo bujičnim i erozijskim procesima, tako da nisu predviđene izgradnje retencija i akumulacija. Kao zaštita od ovih procesa iz brdskih područja Županije, područje općine Lukač štite akumulacije i retencije smještene u susjednim općinama.

c) Hidromelioracijske površine

Hidrotehničke melioracije obuhvaćaju izgradnju novih i dogradnju i održavanje postojećih melioracijskih sustava. Tek nakon provedbe spomenutih radova može se prići uređenju zemljišta odvodnim sustavima i objektima.

Tablica 39. Podaci o melioracijskim površinama

Red. broj	Slivno područje	Ukupna površina sliva (ha)	Meliorirana površina (ha)
1.	VGI «Županijski kanal»	8 060	1 650
	Ukupno:	8 060	1 650

Izvor podataka: "Hrvatske vode", Zagreb, Vodnogospodarski odjel za vodno područje slivova Drave i Dunava Osijek, VGI « Županijski kanal» Virovitica

d) Uređenje vodotoka za plovidbu

Plovni put na Dravi se do sada odvijao kao lokalni produžetak Dunavskog. Analize plovnosti su pokazale da Drava u stanju kakvo je danas, ne može biti svrstana niti u jednu klasu plovnog puta

prema klasifikaciji europskog ekonomskog komiteta (ECE), ali plovidba je moguća i realizira se u skromnom opsegu. Postojeće riječno pristanište na području Općine je pristanište za šljunak u Terezinom Polju (rkm 152+000).

Radovi na realizaciji plovnog uključuju regulacijske radove za saniranje negativnih deformacija na plovnom putu i poboljšanje uvjeta plovidbe u sadašnjem stanju na pojedinim dionicama prema ukazanim potrebama.

Isto tako treba riješiti pitanje izgradnje vodnih stuba na rijeci Dravi, koje će utjecati na režim plovidbe ovog područja.

3.5.3.3. Zaštita voda od onečišćenja

Zaštita voda, a posebno zaštita vodonosnika, mora biti u samom središtu pozornosti i brige svih subjekata Općine.

Treba uspostaviti sustavno praćenje stanja voda i evidenciju onečišćivača, kako bi se problem onečišćavanja vodotoka učinkovito rješavao. Istovremeno, u svrhu zaštite, treba raditi na programu razvoja sustava odvodnje, sanaciji divljih odlagališta otpada i racionalnoj primjeni poljoprivrednih zaštitnih sredstava.

Dosadašnji način zbrinjavanja otpadnih voda iz većine naselja rješavao se preko septičkih jama, jer sustav odvodnje nije riješen niti u jednom naselju.

Sva «divlja» odlagališta treba sanirati, jer predstavljaju glavne izvore onečišćenja podzemnih voda, budući da se na njih odlažu sve vrste otpada (infektivni, opasni, otpad životinjskog porijekla...) i urediti odlagališta koja će imati zakonski propisane mjere zaštite.

Poljoprivrednu proizvodnju na vodonosniku potrebno je usmjeriti na proizvodnju zdrave hrane uz upotrebu takvih poljoprivrednih zaštitnih sredstava, koja neće ugrožavati kvalitetu podzemne vode i vodotoke.

Za stočarske farme (postojeće i planirane), koje su veliki lokalni onečišćivači planira se izgradnja zasebnog uređaja za čišćenje s upuštanjem pročišćene vode u najbliži recipijent.

Za cijelu Općinu je potrebno izraditi studijsku dokumentaciju, kojom će se definirati način odvodnje i konačni recipijent.

3.5.3.4. Mineralne i geotermalne vode

Posebnu pozornost treba obratiti na pretpostavku da na bušotini kod Terezinog Polja postoji mogućnost pronalaska termalne vode. U tu svrhu neophodno je nastaviti istraživanja za detaljnije definiranje nalazišta, dodatnim geofizičkim mjerenjima i geokemijskim istraživanjima.

3.6. Postupanje s otpadom

Smanjenje količina otpada i njegovo organizirano i kontrolirano zbrinjavanje, osnovne su pretpostavke za uspješno rješavanje problema zbrinjavanja otpada.

Problem zbrinjavanja otpada treba rješavati sistemski i u etapama. U početnoj fazi treba izvršiti sanaciju postojećih divljih odlagališta u predviđenom zakonskom roku. U drugoj fazi uvesti obveznu selekciju otpada, a postojeće odlagalište urediti tako da zadovoljava zakonski određene uvjete. U zadnjoj fazi, prema Prostornom planu Županije, otpad odlagati na jedinstvenoj lokaciji za cijelu Županiju.

Opasni otpad skladištiti na mjestu njegova nastanka, do osnivanja prikupljališta opasnog otpada koja su predviđena Prostornim planom Županije. Konačno zbrinjavanje, rješavati će se na nivou države.

Za sve vrste otpada voditi potrebnu dokumentaciju predviđenu Zakonom o otpadu.

3.7. Sprječavanje nepovoljna utjecaja na okoliš

Da bi se moglo kontinuirano i kvalitetno pratiti stanje okoliša i poduzimati pravovremene mjere za unapređivanje stanja na općinskom nivou nužno je:

1. Izraditi potrebne dokumente u svrhu zaštite i unapređenja okoliša (**Program zaštite okoliša**)
2. Uspostaviti učinkoviti **sustav ostvarivanja zaštite** (uspostava katastra emisija u okoliš, njegova provedba, nadzor stanja okoliša)
3. Utvrditi izvore financiranja zaštite okoliša

U procesu izrade Prostornog plana uređenja općine Lukač procijenjeno je da posebnu brigu i pozornost zahtijevaju područja vodonosnika i vodotoci, šume i kvalitetno tlo.

Vode

Rezerva podzemne pitke vode od strateškog je interesa, zato je nužno osigurati maksimalnu zaštitu vodonosnika. Treba poduzeti slijedeće mjere:

- radi smanjenja prevelike količine nitrata u pitkoj vodi poljoprivrednu proizvodnju treba provoditi uz kontroliranu i ograničenu primjenu poljoprivrednih zaštitnih sredstava, što je ujedno jedan od preduvjeta za orijentaciju na proizvodnju zdrave hrane
- započeti rješavanje pitanja odvodnje naselja
- hitno riješiti odvodnju i zbrinjavanje otpadnih voda gospodarskih subjekata, a posebice farmi na području vodonosnika (identifikacija onečišćivača, njihovo uklanjanje ili provođenje zaštitnih mjera)

- gospodarski subjekti priključeni na sustav javne odvodnje obavezno moraju, primjereno tehnološkim procesima proizvodnje, vršiti predtretmane otpadnih voda
- sanirati postojeća divlja odlagališta otpada i spriječiti nastajanje novih te što prije usvojiti opredjeljenje o sustavnom zbrinjavanju otpada

Za zaštitu *vodotoka* potrebno je uspostaviti, odnosno unaprijediti sustav praćenja kvalitete voda i uvesti nadzor nad onečišćivačima. Zaštita se mora provoditi na svim vodotocima.

Postojeće stanje na vodotocima I kategorije mora se zadržati.

Značajni naglasak stavlja se na zaštitu vodnih ekosustava, tj. vodnog krajolika – šireg vegetacijskog pojasa uz rijeke i potoke, uključivši prirodni inundacijski pojas. Prema Zakonu o vodama (NN br. 107/95), za potrebe tehničkog i gospodarskog održavanja vodotoka, u izradi je prijedlog vanjskih granica uređenog i neuređenog inundacijskog pojasa za svaki pojedini vodotok. To je pojas zemljišta uz vodotok s posebnim vodnim režimom (ograničenja iz članka 106. Zakona o vodama). Sa stanovišta zaštite okoliša **potrebno je preispitati svaki namjeravani zahvat unutar inundacijskog pojasa.**

Ne smije se dozvoliti izgradnja u potencijalno poplavnim područjima kako ne bi dolazilo do ugrožavanja ljudi i imovine.

Šume

Šumski fond na području općine Lukač neprestano se smanjuje i prioritetno je njegovo očuvanje i sprječavanje daljnjeg smanjenja.

U gospodarskim jedinicama podravske šume ne smije se dozvoliti širenje poljoprivrednih površina na štetu šuma u privatnom vlasništvu, jer se poljoprivredne kulture ne mogu dulje zadržati na ispranim tlima (močvarno područje), koja zahtjevaju stalni i intenzivni tretman.

Ovim Planom se ukazuje na potrebu pošumljavanja slijedećih površina:

- područja uz koridore brzih cesta (zaštita od buke, prašine, vizualno oplemenjivanje)
- nekvalitetno poljoprivredno zemljište nižeg razreda
- predjeli uz vodotoke i sl.

Tlo

U svrhu očuvanja tla od onečišćenja, potrebno je razvijati programe poljoprivredne proizvodnje koji bi ukazali na nepoželjne posljedice od prekomjerne upotrebe poljoprivrednih zaštitnih sredstava. Ti programi bi usmjeravali poljoprivrednu djelatnost prema proizvodnji zdrave hrane, a istovremeno bi ukazivali na racionalno korištenje zaštitnih sredstava u poljoprivredi. Organiziranjem savjetodavne stručne pomoći moguće je uvesti nadzor nad vrstom i količinom poljoprivrednih zaštitnih sredstava.

Tlo se onečišćuje i neriješenom odvodnjom i neprimjerenim odlaganjem otpada, tako da iste zaštitne mjere za vodonosnik vrijede i za tlo.

Zakon zabranjuje prenamjenu vrijednog obradivog zemljišta u nepoljoprivredne namjene, a posebice u građevinske svrhe.

Zrak

Za očuvanja kvalitete zraka potrebno je izraditi zakonom propisane dokumente zaštite i poboljšanja kakvoće zraka (Program zaštite zraka, Izvješće o zaštiti zraka i Program mjerenja kakvoće zraka), kako bi se pravodobno i na utemeljen način mogao usmjeravati i kontrolirati razvoj i gradnja u pojedinim područjima (zaštitne udaljenosti od zona stanovanja). Potrebno je uspostaviti područne mreže za praćenje kakvoće zraka, donijeti program mjerenja kakvoće zraka i osigurati uvjete njegove provedbe.

Kao prioritetne mjere za sprječavanje i smanjivanje onečišćivanja zraka utvrđuje se:

- moguće izvore onečišćavanja zraka treba ispravno locirati u prostoru u odnosu na stambene i sl. zone uzimajući osobito u obzir smjer i intenzitet dominantnih vjetrova i udaljenost od naseljenih područja
- u postojećim neodgovarajuće smještenim zonama treba izbjegavati sadržaje koji onečišćuju zrak, a ako to nije moguće onda poduzimati zaštitne mjere ugradnjom uređaja za pročišćavanje zraka
- oko postojećih i planiranih izvora onečišćavanja zraka potrebno je podizati, odnosno planirati podizanje nasada zaštitnog zelenila
- nastaviti aktivnosti vezane uz plinifikaciju
- sanirati postojeća neuređena odlagališta
- uspostaviti sustav praćenja kakvoće zraka
- intenzivirati aktivnosti vezane uz rješavanje (saniranje) negativnog utjecaja postojećih izvora onečišćavanja zraka i izvora buke i vibracija na okoliš, na prirodnu i graditeljsku baštinu

Buka

Područje Općine za sada nije ozbiljnije ugroženo bukom, ali se gospodarskim razvitkom i razvitkom prometnog sustava to stanje može narušiti. Za urbana područja kao i prometne koridore uz područja gdje borave ljudi, potrebno je utvrditi razine buke i prikazati na kartogramu prema Zakonu o zaštiti od buke.

Krajobraz

Prilikom planiranja korištenja zemljišta prirodni krajolik treba nastojati očuvati u potpunosti. Izvorni ruralni krajolik, (spoj antropogenih struktura i prirode) treba očuvati kao nositelja vrijednosti prostora i njegovog identiteta.

Treba nastojati zadržati izvornu sliku ruralnog krajolika, tako da se pojedinačno zaštite tipične seoske cjeline. Za ostale predjele, potrebno je propisati uvjete gradnje, tako da nove građevine arhitekturom ne naruše izgled krajolika, zabraniti gradnju na vizualno vrijednim i eksponiranim lokacijama i na kontaktu sa šumom i vodotocima.

Prilikom vođenja infrastrukturnih koridora u prostoru potrebno ih je usuglašeno racionalizirati i objedinjavati.

Biljni i životinjski svijet

U cilju unapređenja zaštite biljnog i životinjskog svijeta treba pokrenuti posebne programe i akcije. Potrebno je odrediti mjere zaštite i očuvanja za biljne i životinjske vrste čija brojnost opada, staništa nestaju ili im prijete izumiranje.

Graditeljska baština

Na zaštićenim objektima ne smiju se obavljati radovi bez konzultacija i obavijesti nadležnog konzervatorskog odjela, radi očuvanja objekata u izvornom izgledu i funkciji.

Mjere zaštite odnose se na razmještaj i organizaciju novih planiranih površina oko zaštićenih objekata kako bi se omogućila ispravna spomenička zaštita.

To je moguće postići propisivanjem oblikovnih smjernica u izradi posebnih studija, projekata i programa, ali i učinkovitom kontrolom buduće izgradnje.

Novu izgradnju treba ograničiti osobito u blizini središta naselja. Od presudnog značenja je poštivanje regulacijskog pravca. Naslijeđena dugačka parcela okomita na ulicu, kvaliteta je koju treba zadržati.

Za sakralne građevine koje su degradirane vremenom ili devastirane neredovitim održavanjem, treba načiniti posebne elaborate zaštite, sanacije i prezentacije.

Prirodna baština

Za racionalno korištenje i upravljanje zaštićenim dijelovima prirode osnovana je javna ustanova na nivou Županije, koja obavlja djelatnosti zaštite, održavanja i promicanja zaštićenih dijelova prirode području županije.

Mjere racionalnog korištenja prostora, zaštite okoliša i zaštite prirodne i graditeljske baštine

Ove mjere ne provode se samo kroz dokumente prostornog uređenja. Prostorni planovi (županijski i općinski) su dokumenti u kojima se integriraju i usuglašavaju različiti interesi. Svrishodnije je djelovati kroz dokumente kao što je Program zaštite okoliša, za uža područja. Ti programi donose se kada je potrebno zaštititi okoliš određenog područja radi očuvanja kulturno-povijesnih, estetskih i prirodnih vrijednosti krajolika. Program zaštite okoliša donosi Općinsko vijeće. Potrebno ga je što prije izraditi i usvojiti.